

Lange Kerkdam 87-89, dubbel woonhuis

Adres	Lange Kerkdam 87-89
Postcode	2242 BT
Kadastraal nummer	Lange Kerkdam 87: B4434 Lange Kerkdam 89: B4436
Naam	Lange Kerkdam 87: Huize Buitenlust Lange Kerkdam 89: Huize Roode
Beschermd gezicht	Ja
Aantal onderdelen behorend tot het beschermde monument	2
Benoeming onderdelen complex	Dubbel woonhuis
Oorspronkelijke functie	Wonen
Datering/Bouwjaar	1909 / 1913

Omvang bescherming

De bescherming betreft het DUBBELE WOONHUIS.

Het interieur maakt onderdeel uit van de bescherming voor wat betreft de oorspronkelijke indeling en detaillering.

Inleiding

Als architect van het dubbele woonhuis, dat in twee fasen tot stand is gekomen, staat N.H. de Roo te boek. De gebroeders Nicolaas Hendrik (geboren 1883) en Gerrit Christiaan (geboren 1881) de Roo waren respectievelijk bouwkundige en technicus. Het geslacht De Roo kwam uit Schiedam en heeft veel timmerlieden voortgebracht. De gebroeders bouwden in totaal negen woningen aan de Lange Kerkdam, waarbij zij en hun familie ook diverse van deze huizen zelf, meestal voor korte tijd, bewoonden. Onder deze huizen zijn de huisnummer 69-75 uit 1924, 79 uit 1918 en 115 uit 1915.

Het ontwerp voor nummer 87 kwam in 1909 tot stand en is gemaakt door N.H de Roo; de drie gevelstenen vermelden 'Anno 1910', 'Huize' en 'Buitenlust'. De stijl van het ontwerp vertoont duidelijke invloed van neorenaissancen en chaelstijl en kan als Overgangsarchitectuur betiteld worden: een mengvorm van neostijlen in combinatie met

eigentijdse materialen en beïnvloed door de Art Nouveau. De schilderachtigheid die door deze speelse mengeling ontstaat, is kenmerkend voor de bouwstijl, die in het begin van de twintigste eeuw populair was. De huizen kenmerken zich door de grote rijkdom aan toegepaste materialen en details.

Vader, dan weduwnaar, Christiaan de Roo (geboren 1847), betrok samen met zijn nicht J.E. de Roo, die als huishoudster optreedt, in 1910 het huis Buitenlust (nummer 87). Hij woonde er tot 1918, als het huis met inboedel en al verkocht wordt aan dr. M. (Martinus) van der Stoel (1897, geboren in Wassenaar – 1985, gestorven in Voorschoten), de vader van meester in de rechten en politicus Max van der Stoel (1924-2011).

Huize Roode werd in 1913 aangebouwd naar ontwerp van N.H. de Roo en bevat twee stenen met 'anno 1913' en 'Roode'. Nadat de gebroeders er eerst zelf gewoond hebben, kwam het huis in 1915 in handen van jonkheer T.M. van Asch van Wijck. In het huis woonde ook Cornelis Johannes Kieviet (1858 - 1931). Hij was een onderwijzer en schrijver van jeugdboeken. Publicerend onder de naam C. Joh. Kieviet was hij de schepper van de beroemde romanfiguur Dik Trom. Kieviet schreef ongeveer vijftig boeken en debuteerde in 1890. Kieviet ging in 1917 met vervroegd pensioen (als onderwijzer, niet als auteur) en verhuisde naar Wassenaar. In Wassenaar schreef hij aan de Dik Trom-reeks, maar ook vervaardigde hij 'De geheimzinnige koepel' (1918), geïnspireerd op de koepel van Backershagen, en 'De moord bij den hertenkamp' (1930), verwijzend naar de hertenkamp bij de Jagerslaan.

Aan de huizen is sinds de bouw nauwelijks iets gewijzigd, dan wel zijn er ondergeschikte wijzigingen doorgevoerd; ook het interieur van beide huizen kent een hoge mate van gaafheid. In 1973 is er een venster bijgeplaatst in de bijkeuken aan de achterzijde van nummer 89. Daarnaast zijn ramen vernieuwd en een aantal rollagen witgeschilderd, waardoor 89 iets ingeboet heeft aan 'schilderachtigheid'. Nummer 87 is vrijwel geheel ongewijzigd, waarbij ook de roedenverdeelde ramen zijn behouden. Aan de achterzijde is een raam vervangen door een deur naar een balkon op de lage aanbouwen aldaar.

Over Lange Kerkdam

De Lange Kerkdam is een west-oost georiënteerde, middeleeuwse dam tussen twee strandwallen, namelijk van de strandwal waarop de Rijksstraatweg ligt naar de hoger gelegen gronden waarop de dorpskerk gesitueerd is. De dam is gericht op de Dorpskerk en is de toegangsweg naar het dorp vanuit het oosten/vanuit Voorschoten. De dam speelt daarom al eeuwenlang een belangrijke rol in als een van de hoofdverkeersaders van Wassenaar. Dit werd nog van groter belang vanaf het moment dat het treinstation in Voorschoten aangelegd werd. Wegen werden verbeterd voor de bereikbaarheid van het station en een stoomtram (1883-1893) en later paardenomnibus (1893-1923) verzorgden het openbare transport. De toevoeging 'lang' heeft te maken met de aanwezigheid van een andere dwarsdam ter hoogte van de Rust en Vreugdlaan, die Korte Kerkdam werd genoemd.

De vroegste bebouwing langs de dam stamt uit 1909; de bouw startte op de hoek Lange Kerkdam-Middelweg; ook bij het kruispunt bij de Langstraat ontstond in dezelfde tijd bebouwing, waaronder Lange Kerkdam 1 uit 1909 (gesloopt in 1976) en nummer 3 uit 1911. Voor die tijd lagen er langs de dam onbebouwde landerijen onder meer in het bezit van Prins Frederik en baron Van Heeckeren van Wassenaer. Ook hadden kerken en kloosters er bezittingen, waaronder het St. Pieters vicarie van de Willibrorduskerk. De bouw langs de dam werd vanaf 1914 gereguleerd via een gemeenteverordening; uit deze tijd stammen de ca. 70 meter diepe kavels aan de onevenzijde tussen de Zijllaan en de Rijksstraatweg.

Stedenbouwkundige aspecten

Het dubbele woonhuis is op de hoek Lange Kerkdam-Middelweg gesitueerd. Het geheel is rondom door een royale tuin en erf omgeven. Huisnummer 89 heeft aan de rechterzijde een (auto)oprit naar de garage uit 1939 en aan de straatzijde een toegangspad naar de hoofdentree. Bij nummer 87 bevindt zich de hoofdentree in de zijgevel aan de Middelweg en is de ontsluiting gewijzigd.

Architectonische beschrijving¹

De deels onderkelderde huizen bestaan uit twee bouwlagen met afgeplatte schildkap. De volumes zijn samengesteld en zijn verlevendigd door driezijdige, uitgebouwde torens op de hoeken met tentdaken, een over één bouwlaag uitgebouwde entreepartij (89) en een veranda (87) aan de voorzijde, risalerende bouwdelen aan de zijkanten en eenlaagse uitbouwen aan de achterzijden en aan de achterzijde van 87 een boven de dakvoet uitgemetselde tuitgevel. Op het terras van nummer 89 bevinden zich bouwsporen van een overkapping, die op de tekening van 1913 voorkomt.

De panden zijn in baksteen opgetrokken (kruisverband) en deels in schoon werk (begane grond) deels gepleisterd (verdieping) uitgevoerd. Details, zoals horizontale banden, aanzetstenen, lekdorpels, naam- en jaartalstenen en brievenbussen, zijn van zandsteen. Er zijn vormbakstenen gebruikt, zoals bij de lateien. Er is ook schoon werk ter plaatse van onder meer de lateien, bogen, siermetselwerk onder de goten, borstwering van de loggia in de toren van nummer 89. De hoofddaken zijn gedekt met rode Hollandse pannen; de torendaken met natuurstenen leien in maasdekking en aan de voorzijde (entreepartij 89) zijn geschubde gebakken leien toegepast. Op de nokken bevinden zich zinken pironen. De houten dakkapellen hebben lessenaarsdaken. De loodslabbes bij de lateien en dergelijke hebben een siermotief. De houten gootklossen zijn sterk geprofileerd.

Interieur

Het interieur van beide huizen is in hoge mate in oorspronkelijke staat gebleven en bevat onder meer trappen met houten balustrade, leuning en trappaal, gekleurd glas-in-lood, schouwen, marmeren vloeren, stucplafonds, paneeldeuren, en suite deuren met ruiten in facetglas, evenals glasdeuren bij het tochtportaal met facetglas, facetglas in dienstdeuren en tegels in het entreeportaal. Het interieur van 87 (ontwerp 1909) ademt de sfeer van de neorenaissance; nummer 89 (ontwerp 1912) is meer beïnvloed door de Art Nouveaustijl.

Waardstelling

Het dubbele woonhuis is vanwege de cultuurhistorische - , architectuurhistorische - en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Wassenaar en de geschiedenis van de Lange Kerkdam in het bijzonder;
- als een van de eerste huizen langs de Lange Kerkdam en derhalve van belang voor de ontwikkeling van deze straat;
- vanwege de plaats die deze villa inneemt in het oeuvre van de gebroeders De Roo, als voorbeeld van hun eerste werken in Wassenaar;

---

¹ Deze beschrijving is geen uitputtende beschrijving maar een beknopte schets van de belangrijkste aspecten ten aanzien van hoofdvorm, materialen en detaillering.

- als voorbeeld van een dubbel woonhuis in de stijl van de Overgangsarchitectuur;
- vanwege de gaaf bewaarde hoofdvorm en het eigentijdse en voor de bouwstijl typerende en zeer rijk uitgevoerde materiaalgebruik en detaillering;
- vanwege de detaillering en materiaalgebruik van het interieur;
- vanwege de ligging binnen een van rijkswegen beschermd dorpsgezicht, namelijk 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg';
- vanwege de beeldbepalende ligging op de hoek Middelweg-Lange Kerkdam en aan een van de belangrijkste ontsluitingswegen van het centrum van Wassenaar.

Bijlagen

Foto's situatie 2012; afbeelding Google Earth; kadastrale kaart.

Literatuur/bronnen

Gemeentearchief/bouwdossiers; bezoek ter plaatse nr. 87: 11 september 2012, nr 89: 9 augustus 2012; www.bonas.nl;

Arve, P.Y. ten, 'De Lange Kerkdam, een dijk van een dam', 2012 (in voorbereiding);

Lit, R. van, et.al, 'Jong Monumentaal Wassenaar', 2003;

'Moderne bouwkunst in Wassenaar 1900-1965', 2007, uitgave Comité Open Monumentendag Wassenaar;

Scheffer, C., 'Jongere bouwkunst en stedenbouw, Wassenaar', provincie Zuid-Holland, 1993.